

UPPSALA
UNIVERSITET

Kan vi mäta förskolans kvalitet?

Linda Forssman & Johan Wengman

Grunden till livslångt lärande & utveckling

- Grunden till barns livslånga lärande och utveckling läggs i förskoleåldern
- Förskolans roll i Sverige
 - Hög tillgång, hög närvaro
 - Högkvalitativ omsorg och stimulerande lärmiljö för alla barn
 - Högt rankad, men stora variationer – strukturella faktorer & grupp sammansättningar
- Likvärdighet och det kompensatoriska uppdraget

Vad är kvalitet i förskolan?

Struktur

Process

Individ

UPPSALA
UNIVERSITET

Varför är frågan om kvalitet viktig?

- Förskolans kompensatoriska roll
- Evidensbaserade praktiker
- Påverkan på verksamheten och barns utveckling

Vad visar forskningen?

- Nationella studier
- Internationella studier
- Vilka specifika aspekter av kvalitet och arbetssätt i förskolan är viktigast?

Möjliga utmaningar med att mäta kvalitet

- Generaliserbarhet utan att förlora kontextuell komplexitet
- Tid- och resurser
- Kvaliteten på mått och metoder
- Att fånga vad som verkligen betyder något för barns mående, lärande och utveckling

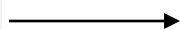

Forskningsprojektet: PreQuEL

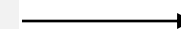
- Vilken betydelse har förskolans kvalitet för barns kunskapsutveckling i förskoleklass?
- Under vilka förutsättningar kan förskolan kompensera för skillnader i barns sociala livsvillkor?
- Projektet: ~6000 barn & deras familjer; kommunala förskolor
- Longitudinell data:
 - Registerdata (SCB – BVC – kommun)
 - Strukturerade observationer
 - Statistik från kartläggning i förskoleklass på individnivå

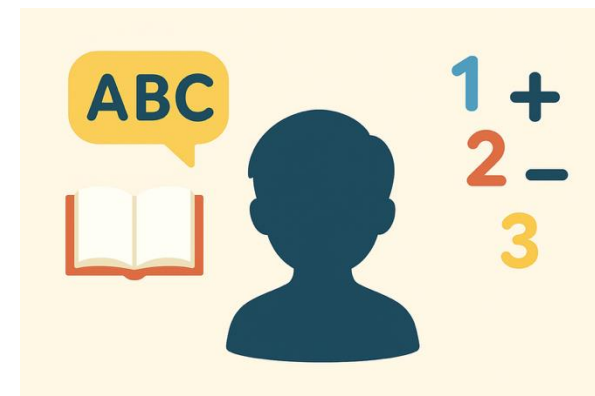
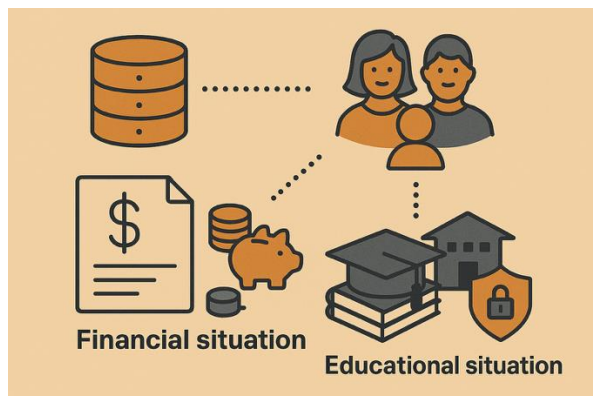
Barnens
bakgrund

Förskole-
kvalitet

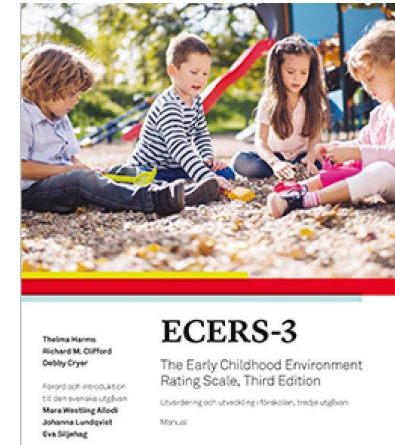
Kartläggning
vid skolstart

UPPSALA
UNIVERSITET

Förskolekvalitet - mått

- **Strukturerade observationer ECERS-3**
 - Bred bild av kvalitet
 - Paralleller till läroplanen
- **Strukturkvalitet**
 - Gruppstorlek
 - Barn-per-anställd
 - Andel legitimerade förskollärare
 - Antal barn på förskolan

Exempel på indikator i ECERS-3: Fri Lek

Otillräcklig 1	Minimal 3	God 5	Utmärkt 7
Mindre än 25 min fri lek under obs.	Minst 25 min fri lek under obs.	Minst 1 h fri lek under obs.	Material & aktiviteter finns tillgängliga som relaterar till aktuella ämnen eller teman
Lite eller inget samspel mellan personal & barn under den fria leken	Personal utövar viss tillsyn under den fria leken	Personalen samspelar regelbundet positivt med barnen under den fria leken	Personalen använder ett varierat ordförråd för att utvidga barnens kunskaper under den fria leken

Resultat från projektet

- Barns familjebakgrund har ett tydligt samband med språklig medvetenhet och matematiskt tänkande i förskoleklass
- För språklig medvetenhet och matematiskt tänkande spelar strukturkvalitet liten roll
- Vi kan identifiera några stora dimensioner av processkvalitet
- Det som spelar roll är förskolans fysiska och pedagogiska lek och lärandemiljö

Betydelsen av barns socioekonomiska bakgrund

- Barns socioekonomiska bakgrund:
 - Hushållets inkomst
 - Föräldrars högsta utbildningsnivå
 - Svensk eller utländsk bakgrund
- Tydlig koppling till kartläggningen i förskoleklass av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande
- Även när vi tar hänsyn till förskolans kvalitet spelar socioekonomisk bakgrund fortfarande en tydlig roll

Vilken roll spelar strukturkvalitet?

- **Strukturkvalitet:**
 - Gruppstorlek
 - Andel personal med legitimation
 - Barn-per-vuxen
 - Förskolans storlek (antal barn)
- Strukturkvalitet visar inget tydligt förhållande med utfall i förskoleklass men vissa samband med processkvalitet
- Mindre gruppstorlekar viktigt för att andra aspekter av kvalitet ska få genomslag

Dimensioner av observerbar kvalitet

- Analysen visar på fyra distinkta kvalitetsaspekter
- Aspekterna uppvisar en relativt hög grad av självständigt
- Fynden är i linje med internationell forskning

Dimensioner av observerbar kvalitet

Lek- och
lärandemiljö

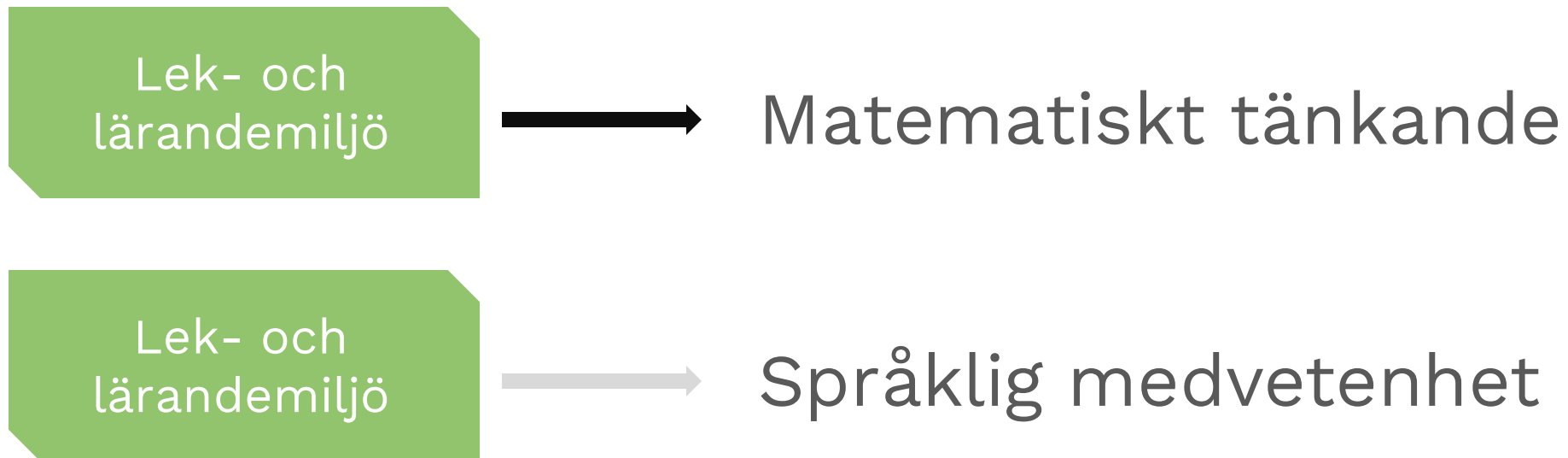
Interaktioner
och ordning

Grovmotorik

Omvårdnad och
hygien

Vilken roll spelar processkvalitet?

Vad betyder resultaten för praktiken?

- Barn från hem med lägre socioekonomisk status behöver mer stöd för att ha samma chans som andra
- Förskolan bidrar till utvecklingen av barns matematiska tänkande och språkliga medvetenhet
- Matematiskt tänkande simuleras i en god lek- och lärandemiljö
- Mindre grupper, under 15 barn, positivt

Frågor vi kommer att undersöka vidare

- För vilka barn och under vilka förutsättningar gör förskolekvalitet störst skillnad?
- Hur påverkar barngruppens sammansättning utfallen?
- Påverkar strukturkvalitet utfall genom att påverka processkvalitet?
- Varför har förskolans storlek betydelse?

Summering

- Barns bakgrund spelar en tydlig roll för utfall i förskoleklass
- En god lek- och lärandemiljön kan stödja utveckling
- Grupper med 15 eller färre barn potentiellt viktigt
- Kvalitet är mätbar – men det finns utmaningar
- Mätningar bör kombineras med professionell bedömning i det lokala kontexten
- Forskningen kan hjälpa – men förskolelärares kompetens och erfarenhet är avgörande

